

vergadering **C185**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 21 maart 2024

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Hilâl Yalçın aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de werking van de lokale overlegplatformen – 1413 (2023-2024)	3
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de sterke toename van het aantal leerlingen met een verslag – 1426 (2023-2024)	5
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het nieuwe actieplan voor het technisch en beroepssecundair onderwijs – 1425 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het nieuwe actieplan ter versterking van het technisch en beroepssecundair onderwijs – 1430 (2023-2024)	9
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over onderwijs aan jonge kinderen – 1414 (2023-2024)	17
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de proeftuinen in het kader van de herwaardering van het lerarenambt – 1444 (2023-2024)	22

**VRAAG OM UITLEG van Hilâl Yalçın aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de werking van de lokale overlegplatformen
– 1413 (2023-2024)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Yalçın heeft het woord.

Hilâl Yalçın (cd&v): Minister, samen met enkele Limburgse parlementsleden was ik een tijdje geleden te gast op de voorstelling van het memorandum van de Limburgse LOP-werkingen (lokaal overlegplatform). In dit memorandum wordt duidelijk aangegeven dat de huidige gebiedsafbakening van de LOP's niet meer van toepassing is op de situatie van vandaag. Dit komt door onder andere gemeentefusies en veranderende leerlingenstromen. De LOP's zijn dan ook vragende partij om deze gebiedsafbakening samen te herbekijken.

In het verleden stelde ik u al enkele schriftelijke vragen over de LOP-werking, evaluatie en gebiedsafbakening. Het antwoord luidde dat een algemene evaluatie van de LOP's en de gebiedsafbakening niet voorzien was.

De LOP's kunnen een krachtig instrument zijn om lokaal een impact te hebben én bij te dragen aan een goede organisatie van onderwijs, maar ze stoten zelf nog vaak op uitdagingen en hindernissen. Ook in het kader van capaciteitstekorten in de B-stroom zouden de LOP's een interessante partner kunnen zijn.

Ik stel u hierover graag de volgende vragen.

Blijft u nog steeds bij uw standpunt om, ondanks de vraag vanuit de LOP's zelf, geen evaluatie van de gebiedsafbakening te voorzien? Indien ja, waarom vindt u dit niet nodig?

Ziet u een rol weggelegd voor de LOP's om scholen te begeleiden/aanmoedigen in het inrichten van een B-stroom, om zo tegemoet te komen aan maatschappelijke uitdagingen en ervoor te zorgen dat elke leerling die een plaatsje nodig heeft in 1B, daarvoor ook in zijn eigen buurt terecht kan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Al van bij de start van de LOP's, 22 jaar geleden, in 2002, was het een moeilijke evenwichtsoefening met de regioafbakening. Kijk maar naar de recente oefening op dat vlak: we stoten op dezelfde problemen. Ik heb er begrip voor dat men lokaal soms toenadering vindt met bijkomende gemeenten. Dat is prima. Het is bijgevolg niet zo dat er op lokaal niveau geen samenwerking mogelijk is die de werkingsgebieden van het LOP overstijgt. In mijn eigen regio zie je bijvoorbeeld dat in het LOP Beersel - Halle - Sint-Pieters-Leeuw ook Pepingen samen aanmeldt, alhoewel zij daartoe niet verplicht zijn, met het LOP en zo samenwerkt. Je kunt dus als school perfect aansluiten bij een LOP voor de aanmeldingsprocedure.

Het klopt zeker dat er wegens gemeentefusies een aantal aanpassingen nodig zijn. Daar zullen we het straks over hebben naar aanleiding van Onderwijsdecreet XXXIV (OD XXXIV). De naam van een aantal LOP's zal naar aanleiding van de fusies ook nog aangepast worden.

Mijn focus deze legislatuur inzake de LOP's lag bij hun werking. Zo schafte ik de nood af aan een dubbele meerderheid bij het LOP om een beslissing te nemen over het aanmeldingsdossier. Voorheen moest er een meerderheid zijn bij zowel

de onderwijspartners als de niet-onderwijspartners om hier beslissingen over te nemen. Nu wordt de aanmeldingsprocedure goedgekeurd door een gewone meerderheid van de onderwijspartners van het LOP. Op die manier hoop ik een meer moderne vergadercultuur te installeren en is er ook ruimte om nieuwe keuzes te maken zonder steeds te blijven hangen in het status-quo. De vorige beslissingsmechanismen, met die dubbele meerderheid, maakten het heel moeilijk om welke verandering dan ook te realiseren.

Het was geen beleidsprioriteit voor mij deze legislatuur om daarnaast ook een gebiedswijziging door te voeren. Dat zou trouwens interfereren met de oefening die we deden in het kader van de regiovorming.

Wat betreft de B-stroom, vind ik het cruciaal dat elke leerling voldoende keuze heeft in zijn regio om een bepaalde studierichting te volgen. Daarvoor is het noodzakelijk dat er ook voldoende plaatsen zijn, ook in de B-stroom. U weet dat wij enkel kunnen aanmoedigen en stimuleren – onderwijs organiseren is niet onze bevoegdheid – en daarom heb ik geprobeerd om het zo aantrekkelijk mogelijk te maken om plaatsen te creëren in de B-stroom. Wij voorzien in een jaarlijks extra werkingsbudget van 10 miljoen euro vanaf 2024 tot en met 2027 om scholen te ondersteunen die bijkomende plaatsen creëren in de B-stroom of in het bso. Bovendien werd recent de oproep 'Capaciteitsmiddelen Onderwijs 2025' goedgekeurd, voor een budget van 75 miljoen euro. Hierbij is er specifiek aandacht en voorrang voor deze doelgroep – de B-stroom en het bso.

Verder kijk ik inderdaad ook naar de LOP's om het inschrijvingsrecht van alle leerlingen te vrijwaren. Om dit recht te vrijwaren moet ook vraag en aanbod van opleidingen, Vlaanderenbreed, in evenwicht zijn. De LOP's kunnen daarom samen met de lokale onderwijsverstrekkers, die bevoegd zijn voor het onderwijsaanbod, naar oplossingen zoeken. Op die manier zorgen ze ervoor dat er lokaal voldoende aanbod voorhanden is.

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik was serieus onder de indruk van het overleg met de Limburgse LOP's. Ik denk dat de aanwezige collega's van de verschillende partijen dezelfde indruk hadden.

Het is heel duidelijk dat ze de LOP's naar een hoger niveau willen tillen. Er was heel veel bereidheid om aan de slag te gaan. Er zijn heel veel goede ideeën geopperd. Er was een heel goede en harmonieuze samenwerking tussen de voorzitters, die dat vrijwillig doen, en de aanwezige LOP-deskundigen. Zij die aanwezig waren, kunnen dat zeker beamen.

Ik vond het memorandum een zeer interessant stuk. Ik ben ervan overtuigd dat de voorzitter dat aan het kabinet zal hebben bezorgd. Ik denk dat er echt goede elementen zijn om de LOP-werking in de toekomst naar een hoger niveau te kunnen brengen.

Ik heb nog een bijkomende vraag. In het LOP-memorandum gaat men nog een stap verder, in het kader van de problematiek in 1B. Zij doen het voorstel om in elke middenschool, ongeacht het programma in de tweede en derde graad, verplicht een A- en een B-stroom in te richten. Dat is hun voorstel. Ik weet dat u zult zeggen dat we zelf geen onderwijs kunnen inrichten en dat u dat niet kunt verplichten. Maar ik zou toch graag weten wat u daarvan denkt. Dit is hun voorstel om effectief in de eerste graad, ongeacht wat er in de tweede en derde graad wordt aangeboden, zowel een A- als een B-stroom in te richten, zodat er wat gelijkheid is op het veld.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijn bevoegdheden zijn enigszins beperkt. Ik hoor het pleidooi om die alsnog uit te breiden, zodat ik zou kunnen decreteren wie waar welk onderwijs moet organiseren. Ik ben niet ongevoelig voor zo'n pleidooi ter versterking van mijn bevoegdheden, alleen vrees ik dat dat mogelijk zou kunnen indruisen tegen artikel 24 van de Grondwet.

Daarnaast denk ik toch vooral dat we niet aan een ander mogen vragen wat we zelf niet kunnen bewerkstelligen. Het is toch wel vreemd. Het LOP dient net om met de onderwijspartners afspraken te maken over de organisatie van het onderwijs binnen de betrokken regio. Ze hebben daar dus zelf de tools voor en kunnen zelf de onderwijspartners aanspreken wanneer ze tekorten vaststellen. Het is net de idee om lokaal samen te werken en afspraken te maken. Dat vereist natuurlijk dat eenieder zijn of haar verantwoordelijkheid neemt en een deel van die verantwoordelijkheid zelf opneemt. Dat is de hele idee: proberen om de afwezigheid van verplichtingen op te vangen en het via die weg te bewerkstelligen. Vanuit mijn kant tracht ik dan met wortels te werken. Als u zegt dat wortels niet volstaan en dat we ook met een stok aan de slag moeten gaan, dan ben ik absoluut bereid om die stok te krijgen en die vervolgens te hanteren, alleen vrees ik dat wetten en praktische bezwaren dat in de weg staan.

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Ik zal de laatste zijn om u die stok in handen te geven, minister. We moeten alles binnen de wettelijke mogelijkheden bekijken.

De situatie die u schetst, is natuurlijk een ideale situatie. U kaatst de bal terug en zegt dat het LOP alle tools heeft om, zeker in die eerste graad, te kunnen forceren dat je in zowat elke school een A- en B-stroom kunt inrichten. Maar laat het nu net daarin zijn dat er op het veld moeilijkheden blijken te zijn. In mijn regio, West-Limburg, zijn er scholen die heel bewust geen B-stroom inrichten. Er zijn daarnaast scholen die dat wel doen, omdat ze hun maatschappelijke verantwoordelijkheid hierin erkennen. Dat maakt dat de druk op die een of twee scholen zeer groot wordt. Dan blijf je ook binnen het LOP dezelfde discussie voeren. Je hebt daar ook geen stok. Je kunt niemand verplichten, u kunt dat ook niet. We moeten dus wel iets doen. Ik verwijs naar de aanmeldingsprocedure. Er zullen in de B-stroom geen plaatsen zijn. Dat is een probleem dat we grondig moeten bekijken. Ik zie dat u daar heel enthousiast over bent.

Ik laat het hierbij. Ik hoop dat we ergens de tools kunnen vinden om binnen de LOP's, die zeer goede werkingen hebben, toch nog een tandje te kunnen bijstellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de sterke toename van het aantal leerlingen met een verslag – 1426 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik weet dat we al een aantal keren over dit onderwerp gesproken hebben. Ik weet ook dat u een onderzoek hebt aangevraagd om te bekijken hoe de verslagen opgemaakt worden, op welke basis de verslagen voor een gemeenschappelijk curriculum en de verslagen voor een individueel aangepast curriculum (IAC) opgemaakt worden. Ik weet dat dat onder-

zoek lopende is en dat we nog geen zicht hebben op de resultaten. Toch wilde ik deze vraag om uitleg stellen, omdat ik bezorgd ben, zeker als ik lees dat de heer Grielens, voorzitter van het Vrij CLB Netwerk, zegt dat ons hele onderwijs in een zorgreflex geschoten is en dat professor Damiaan Denys spreekt over een ver-smalde normaliteit. Dat zijn uitspraken van mensen uit het veld die met die ma-terie bezig zijn en die me erg ongerust maken.

Er is een maatschappelijk debat over de overdreven individualisering in het on-derwijs, over de zorgslinger die doorgeslagen is. Ouders hopen bijna dat hun kind een label krijgt, omdat het anders niet in aanmerking komt voor extra onder-steuning van de leersteuncentra. Dat zijn zaken die me echt wel bezorgd maken en die er natuurlijk ook op wijzen hoe belangrijk die brede basiszorg en die ver-hoogde zorg is. Dat zijn de redenen voor mijn vragen, minister. Op sommige vragen kunt u misschien niet meteen een volledig antwoord geven, omdat u er nog onvoldoende zicht op hebt, of geen antwoord dat een oplossing kan bieden. We weten dat het heel moeilijk is. Misschien zijn het wel vragen die meegenomen kunnen worden in het onderzoek dat opgestart is.

Minister, ik heb dus de volgende vragen voor u.

De brede basiszorg en verhoogde zorg moeten in staat zijn hulpmiddelen of on-dersteuning aan te reiken voor kinderen die moeite hebben om leerstof op te nemen en te verwerken. Wanneer dat niet meer lukt, neemt men de eerste stap-pen richting een label of diagnose om in aanmerking te kunnen komen voor on-dersteuning vanuit het leersteuncentrum. Is er een zicht op het percentage leer-lingen dat ondersteund wordt in de basiszorg en verhoogde zorg, dus in fase 0 en 1, en dan doorstroomt naar fase 2 en 3, waarin de CLB's en leersteuncentra in-geschakeld worden? Worden de meeste leerlingen voldoende ondersteund in die brede basiszorg en verhoogde zorg? Of moet die zorg toch opvallend vaak uitge-breed worden en stromen er dus heel veel leerlingen door naar fase 2 en 3? Wat betekent dit dan op langere termijn voor uw beleid, minister?

Een tweede vraag gaat over de onderwijsinspectie, die scholen en CLB's met meer verslagen dan gemiddeld onder de loep moet nemen. Hoe evalueert de on-derwijsinspectie de handelingsgerichte diagnostische trajecten die leiden naar een verslag in deze scholen? Vooral ook: legt de inspectie voldoende het verband tussen die scholen waar veel voorgeschreven wordt en hun zorgbeleid?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat we tijdens deze regeerperiode ingezet hebben op het versterken van leraren in het realiseren van kwaliteitsvol onderwijs en in het omgaan met verschillen in de klas. Zo hebben we bijvoorbeeld Leerpunt op-gericht om 'evidence-informed' te kunnen werken in ons onderwijs en inderdaad op termijn andere en meer effectieve manieren van leren ingang te doen vinden. In dit kader wordt een subsidie voor Leerpunt voorzien van 6 miljoen euro. Aan de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD's) hebben we ook aanvullende wer-kingsmiddelen toegekend om scholen te ondersteunen, net op het vlak van brede basiszorg en verhoogde zorg, dus de fases 0 en 1.

Dat dit broodnodig is, blijkt ook uit de onderzoeken die de onderwijsinspectie de afgelopen periode uitgevoerd heeft. Daarin wordt immers vastgesteld dat de kwaliteit van de brede basiszorg en verhoogde zorg in twee op de vijf scholen toch echt voor verbetering vatbaar is. De betrokken scholen hebben slechts een beperkt zicht op welke hulpmiddelen en ondersteuning een leerling nodig heeft, en dus kunnen die ook niet ingezet worden.

De brede basiszorg kan volgens de onderwijsinspectie in heel wat scholen ver-sterkt worden. De uitbouw van een krachtige leeromgeving kan beter, bijvoor-

beeld door het aanbieden van uitdagende leersituaties en een rijk leerklimaat. Met andere woorden, dit gaat over goed onderwijs: wat werkt er opdat leerlingen tot de beste leerprestaties zouden kunnen komen? Dat kan dus beter en daar investeer ik in, zoals gezegd, onder meer via Leerpunt.

Wat de begeleidingsdomeinen betreft, blijken scholen volgens de onderwijsinspectie vaak sterk in het ontwikkelen van acties binnen het domein 'psychisch en sociaal functioneren'. Dit is echter minder het geval voor de begeleidingsdomeinen 'leren en studeren' en 'onderwijsloopbaan'.

Voor de verhoogde zorg voor leerlingen die meer dan de brede basiszorg nodig hebben, blijft een aandachtspunt in veel scholen. Het bepalen van doelen voor de verhoogde zorg en het ontwikkelen van remediëringstrajecten voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften kan volgens de onderwijsinspectie absoluut beter.

We moeten dus die initiatieven om de brede basiszorg en verhoogde zorg te versterken consequent doorzetten, ook al moeten we erkennen dat de uitrol daarvan nog in zijn kinderschoenen staat. We hebben onlangs wel middelen toegekend aan pedagogische begeleidingsdiensten en Leerpunt, maar die moeten nog ingezet worden. De idee is om ervoor te zorgen dat leerkrachten versterkt worden op het vlak van basiszorg en verhoogde zorg. Dat kan enerzijds door het versterken van kandidaat-leerkrachten via de lerarenopleiding en anderzijds door het versterken van bestaande leerkrachten via Leerpunt en de pedagogische begeleidingsdiensten, waarvoor we bijna 10 miljoen euro extra uitgetrokken hebben.

Ik wil ook dat de onderwijsinspectie de kwaliteit van de brede basiszorg en de verhoogde zorg blijft opvolgen en dat we dus ook bekijken in welke mate de extra bestede middelen die worden uitgetrokken, effectief resultaat boeken op het terrein, ook na de invoering van het Leersteundecreet. We zien immers een sterke toename van het aantal leerlingen met een verslag. En ook daarrond hebben we initiatief genomen. Ik heb de onderwijsinspectie de opdracht gegeven om specifiek toe te zien op de wijze waarop CLB's tot verslagen komen. We hebben daar ook een soort knipperlichtmodel geïnstalleerd, in die zin dat we bij die CLB's die manifest meer verslagen toekennen, toch eens gaan bekijken wat daaraan ten grondslag ligt.

Een en ander gebeurt in een zogenaamd HGD-traject: een handelingsgericht diagnostisch traject. Die trajecten moeten natuurlijk kwaliteitsvol zijn. Als ouders en scholen het CLB vooral als een toegangspoort en als een middel zien om een verslag te krijgen, dan dreigt de vraag natuurlijk toe te nemen.

Uit de doorlichtingen van de centra blijkt dat de CLB-medewerkers niet altijd aan de druk van ouders of scholen kunnen weerstaan. Dat is ongetwijfeld ook maar menselijk. Naarmate het aantal vragen toeneemt, slagen ze er moeilijker in om dat handelingsgericht diagnostisch traject tijdig en kwaliteitsvol te laten verlopen. Verder blijkt uit de voorbije 34 doorlichtingen dat de kwaliteit van de trajecten negen keer aan de verwachting voldeed. 23 keer werd de verwachting benaderd. Twee keer was het resultaat beneden de verwachtingen. Er is dus een mogelijk traject naar verbetering, wat de kwaliteit van die HGD-trajecten betreft. Daarom heb ik ook 300.000 euro uitgetrokken voor de CLB-sector, om zich specifiek daarin te professionaliseren. Ook de pedagogische begeleidingsdiensten van de CLB's, de permanente ondersteuningscellen (POC's), bieden ondersteuning aan de CLB-medewerkers. Ik verwacht op termijn dus wel betere resultaten op dat vlak.

Maar opnieuw: alle begrip voor de situatie waarin de CLB's dan moeten werken als een soort scheidsrechter. En iemand moet het doen. Zij zijn geen vragende

partij om die rol op te nemen. Wie zou het wel doen? Maar iemand moet het doen.

De inspectie stelt ook vast dat wanneer de brede basiszorg en de verhoogde zorg in een school niet voldoende kwaliteitsvol zijn en de leerling daardoor niet de begeleiding krijgt die hij nodig heeft, CLB-medewerkers soms ook afwegingen maken in het belang van de leerling, waarbij ze dan toch een verslag opmaken, ook al voelen ze zelf aan dat het niet volledig terecht is. Daarnaast blijven de CLB-medewerkers soms tegen een muur aanlopen als gevolg van de wachtlijsten of een ontbrekend aanbod in de jeugdhulp, waardoor ze moeten bufferen. Ze missen ook opvolging en ondersteuning van de bevoegde instanties na het melden van verontrusting, waardoor de druk natuurlijk ook toeneemt op individuele begeleiding bij de scholen en het CLB.

Zowel de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding in de scholen als de HGD-trajecten in de centra wil ik van nabij blijven opvolgen. Ik vraag de onderwijsinspectie, de pedagogische begeleidingsdiensten en de CLB's om goed samen te werken met scholen waar de brede basiszorg en de verhoogde zorg nog niet op punt staan. Via die weg willen we de onderwijskwaliteit versterken en onterechte vragen naar een verslag een halt toeroepen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. U haalt een aantal heel belangrijke pijnpunten aan. Twee daarvan zijn de druk van ouders en scholen op het CLB, maar evengoed op de leersteuncentra, en het feit dat de onderwijsinspectie aangeeft dat twee op de vijf nog onvoldoende uitbouw hebben van die krachtige leeromgeving en van de brede en verhoogde zorg. Die twee zaken kwamen onlangs, in een gesprek dat ik had met een leersteuncentrum, ook heel erg naar boven. Dat wou ik in het kader van deze vraag ook nog even aankaarten. Ook zij geven nog steeds aan dat de brede basiszorg niet overal op niveau is en dat zij dus ook soms aan de mouw getrokken worden door een leerkracht, omdat ze daar natuurlijk rondlopen voor andere kinderen. Zij voelen heel goed aan dat dat eigenlijk zaken zijn die binnen de brede of verhoogde zorg opgenomen zouden moeten kunnen worden.

In het leersteuncentrum dat ik onlangs sprak, was het zelfs zo dat zij nu, binnen het toch vrij uitgestrekte domein waarin zij werkten, een aantal coaches hebben aangesteld om de scholen te helpen in die brede basiszorg en verhoogde zorg, omdat de druk om tot een verslag over te gaan, zo groot was dat ze zeiden dat dat eigenlijk niet kon. Het CLB, scheidsrechter zijnde, gaf ook aan dat men nog niet in aanmerking kwam voor een verslag. Daarom heeft het centrum besloten om coaches naar de scholen te sturen, om in te zetten op de brede zorg en de verhoogde zorg. Dat is natuurlijk hun taak niet. Dat is een heel bewuste keuze geweest. De personen van dat leersteuncentrum waren ook heel hard mee met de geest van ons decreet. Zij vonden het ook een sterk decreet. Dat horen we natuurlijk altijd graag. Zij geloofden daar ook in. En om dat decreet te doen werken, hebben zij dus de beslissing omtrent die coaches gemaakt.

Ik heb dan aangegeven dat dat eigenlijk ook iets voor de pedagogische begeleidingsdienst is. Die mensen moeten de scholen begeleiden in hun traject van zorgbeleid en hun traject van brede en verhoogde zorg. Daar is dus toch nog ergens een samenwerking die misschien wat breder moet verlopen. Maar zij gaven ook aan dat hun leersteuners in die school rondlopen en aangeklampt worden en om hulp gevraagd worden. Zij willen die school ook helpen, want er is een goede relatie. Het gaat dus ook allemaal over menselijkheid en over samenwerking. Ik denk dat we in de evaluatie die we sowieso van ons decreet zullen hebben, ook moeten bekijken of alles daar wel in de juiste lijnen zit.

De brede basiszorg is dus echt nog wel een pijnpunt. En misschien moeten we naar de volgende legislatuur meenemen dat er hier en daar in bepaalde scholen nog wat meer omkadering op het niveau van zorgcoördinatie en zorgleerkrachten moet komen. Ik denk dat we dat in de toekomst toch nog eens moeten bekijken.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ben het eens. De vinger aan de pols, dat is absoluut een opdracht. En daarenboven hebben we ook nog eens het onderzoek. We houden dus de vinger aan de pols via de onderwijsinspectie. En we moeten ook kijken richting de CLB 's, zoals bij de scholen zelf. Daarnaast is er de toename van het aantal verslagen en labels type 2 en type 9. We trachten de vinger te leggen op de oorzaken daarvan en vervolgens te remediëren waar mogelijk. Dat zal dan wel een opdracht zijn voor een volgende regering.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het nieuwe actieplan voor het technisch en beroepssecundair onderwijs – 1425 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het nieuwe actieplan ter versterking van het technisch en beroepssecundair onderwijs – 1430 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, minister, de voorbije regeerperiode is er sterk ingezet op het aantrekkelijker maken van technische en beroepsopleidingen. We willen studenten zoveel mogelijk warm maken voor een technische opleiding, waaraan er op de arbeidsmarkt een krapte is. Daarbij werken we ook aan het wegwerken van het stigma rond tso- en bso-opleidingen. Collega's, dat zit ook breder in de maatschappij en niet enkel in het onderwijs. We zijn daar allemaal al over tussengekomen in het verleden. De tso- en bso-opleidingen zijn absoluut evenwaardig aan aso-opleidingen en die mogen dus niet aanzien worden als een tweede keuze als het niet zou lukken in het aso. Met andere woorden: een technische opleiding moet niet per definitie een tweede keuze zijn. Het kan en het zou ook een eerste keuze moeten zijn.

Minister, daar hebt u een aantal middelen voor vrijgemaakt en nu worden daar nog bijkomende middelen voor voorzien. Er wordt 21 miljoen euro extra uitgetrokken om tso- en bso-opleidingen te versterken. Die middelen worden ingezet in een actieplan met drie grote speerpunten en zeventien extra acties die de groei van de opleidingen kunnen stimuleren. De drie grote speerpunten zijn: een betere toeleiding naar het bso en het tso, een sterker praktijkgericht aanbod en een betere match of aansluiting tussen scholen en bedrijven. Het doel is om jongeren met een technisch talent rechtstreeks toe te leiden naar het tso en het bso en geen omweg meer te laten maken langs het aso. Daarom willen we de talentcenters over heel Vlaanderen inzetten, het opleidingsaanbod van tso- en bso-richtingen zo aantrekkelijk en innovatief mogelijk maken – dat kan via duaal leren – en als laatste een nauwe samenwerking voorzien tussen vakscholen, scholen en bedrijven.

Ik geef bij deze vraag nog mee – ik denk dat we dat allemaal ook zien – dat scholen of ouders, als ze kiezen voor een school, niet enkel kijken naar de opleidingen, maar ook naar hoe de school is georganiseerd. Daar stel ik vast dat tso- en bso-scholen die ambitieus zijn, maar ook nog orde en tucht handhaven, een andere instroom krijgen van ouders die vanaf de eerste graad wel bewust kiezen voor bso en tso. Ik zie toch een mogelijkheid om ook daarop in te zetten, naast de speerpunten die de minister naar voren brengt.

Minister, ik heb nog een aantal bijkomende vragen bij wat u naar voren schuift.

Wat is de reden voor nog een bijkomend actieplan, aangezien er reeds verscheidene maatregelen zijn genomen om de tso- en bso-richtingen te versterken en de bovengenoemde elementen in deze maatregelen ook vervat zitten?

Hoe ziet de uitrol van dat actieplan eruit?

Misschien wat voorbarig, maar ik ga de vraag toch stellen: zijn er ondertussen al meer leerlingen ingeschreven in een tso- en bso-opleiding op basis van de maatregelen die al liepen? Ik weet dat dat kort dag is.

Op basis van welke criteria wilt u de bijkomende talentcenters inplanten om jongeren sneller toe te wijzen naar een tso- en bso-opleiding?

Hoe zal er verder worden gebouwd aan de opleidingen duaal leren en de band tussen scholen en bedrijven om ook in te stappen in dat duaal leren? Want daar zien we links en rechts toch nog wat koudwatervrees, ondanks het feit dat ze er zelf vragende partij voor zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Ik heb een soortgelijke vraag over het nieuw actieplan ter versterking van het tso- en bso-onderwijs. Het plan bevat inderdaad een drietal punten en zeventien acties om de groei in het technisch en beroepsonderwijs verder aan te jagen. Er wordt ook 21 miljoen euro extra voorzien.

Het eerste speerpunt bevat een aantal acties om een betere toeleiding naar het tso en het bso te bewerkstelligen. Verder wil men het opleidingsaanbod zo aantrekkelijk en innovatief mogelijk maken. Tot slot wil men een nauwere samenwerking tussen scholen en bedrijven stimuleren.

Minister, in het plan voor beter onderwijs werd verwezen naar een statengeneraal waarbij alle betrokken actoren uit het onderwijsveld en de arbeidsmarkt afspraken kunnen maken omtrent de versterking van het technisch en het beroepsonderwijs. Bent u van plan om die ook te organiseren?

In hoeverre was er overleg met de onderwijsactoren bij het tot stand komen van dit nieuw actieplan?

Welke acties zult u nog verder ondernemen om de ongekwalificeerde uitstroom van onze meest kwetsbare leerlingen tegen te gaan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat was vooral onze bedoeling? Ik heb het dan over zowel mijn bedoeling als die van collega Jo Brouns. We zitten immers op het snijpunt van onderwijs en werk. Onze kernboodschap was: ja, tso- en bso-opleidingen zijn ambitieus, hoogstaand en uitdagend. We willen de toename van de inschrijvingen in tso en bso een boost geven. Want ja, het is heel goed afgelopen. We zijn er twee jaar in geslaagd om het aantal inschrijvingen in zowel tso als bso te doen stijgen. Dat is prima en we willen dat versterken.

Er zijn drie belangrijke pijlers. Ten eerste willen we zorgen voor een positieve toeleiding naar de meest geschikte opleiding. Dat kan zowel aso, bso als tso zijn. Ten tweede moet het aanbod worden versterkt. Ten derde willen we zorgen voor een betere match tussen scholen en bedrijven.

Ik ga in op de eerste pijler, de positieve toeleiding. We rollen de talentcenters uit. We zijn gestart in Mechelen in Technopolis en vervolgens in Hasselt. We willen minstens en hopelijk tegen eind dit jaar – het is ambitieus – in alle provincies een talentcenter hebben. Voor Vlaams-Brabant en Brussel bijvoorbeeld komt dat er in het Green Energy Park in Zellik. Er zijn al toezeggingen gebeurd.

Het is de bedoeling om de zogenaamde 'default setting' bij leerlingen en ouders te corrigeren. Met default setting bedoel ik dat heel veel ouders – en aan jezelf ken je de halve wereld – er bij wijze van standaardoptie, default setting, van uitgaan dat hun kind gewoon aso zal volgen. Men denkt zelfs niet na over eventuele alternatieven.

Via dat talentcenter worden jongeren getest op hun verschillende mogelijke talenten. Op grond daarvan krijgen ze een rapport mee dat hun diets maakt dat ze verhoudingsgewijs ten opzichte van hun leeftijdsgenoten misschien meer aanleg hebben voor een technische of een beroepsopleiding of gewoon voor een aso-opleiding – dat kan evengoed. Het is de bedoeling om te proberen om, in plaats van eerst andere waters te doorzwemmen en dan pas in het bso of tso terecht te komen, onmiddellijk vanuit een positieve ingesteldheid, namelijk talentdetectie, een vroegtijdige detectie van vaardigheden, zo snel mogelijk op een positieve manier toe te leiden naar de meest geschikte opleiding voor elke jongere.

De tweede pijler is het versterken van het aanbod. Daarbij worden er extra middelen uitgetrokken voor de materiaalintensieve opleidingen, en dan komen we weer bij bso en tso terecht. Vroeger werden er wel eens eenmalig extra middelen uitgetrokken voor zulke materiaalintensieve opleidingen, maar nu zorgen we ervoor dat er recurrent 10 miljoen euro extra naar bso en tso gaat. Zo kan men op lange termijn plannen en grotere investeringen doen, die men vervolgens aan een vast ritme kan afschrijven. Qua zekerheid en planning geeft dat wel wat ruimte en comfort aan de betrokken opleidingen.

Ook werd er een extra budget uitgetrokken voor allerlei toepassingen rond 'extended reality' of virtual reality, om het tastbaar en aanschouwelijk te maken dat we in die bso- en tso-opleidingen met de nieuwste materialen en technieken aan de slag gaan, en niet in andere opleidingen, omdat het specifiek voor hen is bedoeld.

Een derde pijler is het beter matchen van bedrijven en scholen. We stellen vandaag vast dat de contacten tussen bedrijven en scholen al te veel – het is niet overall zo – afhankelijk zijn van toevalligheden en persoonlijke contacten die er zijn gekomen dankzij een bepaalde leerkracht of bedrijfsleider, maar die ook dreigen te verdwijnen bij de pensionering of het op een andere manier wegvallen van betrokken leerkrachten of bedrijfsleiders. We willen dat structureel maken via het kanaal dat al bestaat, maar in vele gevallen nog te onbekend is, namelijk de regionale technologische centra (RTC's). We ondersteunen hen extra en geven hen extra mankracht om op dat vlak een rol te spelen.

We willen hen ook een rol laten spelen op het vlak van duaal leren. We stellen vaak vast dat bijvoorbeeld kmo's wel willen participeren aan dat duaal leren, maar een beetje gebukt gaan onder de verplichtingen die dat met zich meebrengt, omdat wij net dat sterk werk willen maken. Zo zeggen we bijvoorbeeld dat je als ontvangend bedrijf dat instapt in het duaal leren ook voor een mentor moet zorgen. Sommige kmo's willen die investering niet doen. Wel, dan hoeven ze die investering niet alleen te doen, maar kunnen ze die samen met andere

kmo's doen. Ze kunnen ook een deel van het curriculum aanbieden en, wanneer ze zelf niet alle vaardigheden en skills kunnen aanbieden binnen het eigen bedrijf, het curriculum samen met andere kmo's aanbieden.

Dat zijn de drie hoofdlijnen. Er is ook het Excellentiefonds, maar daar ga ik u niet mee vervelen. We hebben deze acties goedgekeurd in de schoot van de Vlaamse Regering. Ik heb ook de onderwijsverstrekkers daarvan op de hoogte gesteld. Ik denk dat men daar positief reageert. Ik denk dat dat een goede stapsteen is om uiteindelijk door te pakken richting een versterking van bso en tso.

Wat de vraag naar een staten-generaal betreft, wil ik toch nog eens benadrukken dat ik niet inzie tot welke andere acties zo'n staten-generaal zou komen dan deze die we nu hebben uitgewerkt. Ik sta open voor andere acties, maar opnieuw veel discussie, een grote powwow houden om dan uiteindelijk tot de conclusie te komen dat er dringend actie nodig is om het watervalsysteem te gaan bestrijden? Sorry, maar dan doe ik het liever al dan erover te palaveren. Door nog eens voor het voetlicht te brengen dat er toch een probleem is met het watervalsysteem, zul je de bestaande perceptie van bso en tso die je net wil bestrijden, de facto versterken. 'Qui se défend s'accuse.' Men moet handelen en actie ondernemen, en dat is net wat we doen, in plaats van nog eens een grote powwow te organiseren waarvan ik de conclusie bij voorbaat ken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord en uw toelichting. Ik haal daar toch nog een paar zaken uit die ik niet onbelangrijk vind.

Ten eerste, er zijn een aantal gerichte, gedifferentieerde maatregelen. Dat is belangrijk. De talentcenters hebben aantrekkingskracht. Ik vind dat fijn om te zien, want dat wil zeggen dat we de blik van kinderen en jongeren, maar ook die van ouders langs die weg indirect verruimen.

Ten tweede wil ik ook een oproep doen aan de bedrijven, en aan de sectoren. Ik merk dat de beroepsprofielen die bedrijven opmaken, soms heel uitvoerig en heel zwaar zijn. Als je die inschaalt in de Vlaamse kwalificatiestructuur, kom je tot de conclusie dat men voor bijna elke job een master zou moeten hebben, wat in realiteit niet zo is. Ik wil hen dus oproepen om realistisch te zijn in die beroepsprofielen. Ik wil de bedrijven ook oproepen – en dat is ook een oproep aan de sectoren – om op het vlak van stage en duaal leren in samenwerking met de scholen te bekijken wat mogelijk is. Ik verwijs ook naar de figuur van de gastleraar. Ik denk dat er daar nog een manier is om kinderen en jongeren wakker en warm te maken voor techniek en vakbekwaamheid, want het is op die manier dat je mensen effectief overtuigt. Scholen gaan op bezoek bij de bakker en de boer, maar als ze een bouwbedrijf of een schrijnwerkerij bezoeken, waar je dat mensen zelf ziet doen, dan is dat authentiek, wat maakt dat je kinderen en jongeren op dat vlak veel meer over de streep trekt.

Minister, mijn derde punt betreft wat ik daarnet nog op het einde meegaf rond afstuderen. We zien dat bedrijven vooral stiptheid, orde en medewerking vragen. Ze zullen dan verder opleiden op de arbeidsmarkt. Op dat vlak zie ik het mooie project van SODAplus, dat u ook ondersteunt. Ik zie dat u dat ook uitrolt, vooral in tso- en bso-scholen, en met effect. Dat maakt immers dat die leerlingen voorrang krijgen bij bepaalde sollicitaties, dat zij kunnen deelnemen aan bepaalde evenementen op de arbeidsmarkt en dat er opnieuw een gevoel van trots op die studierichtingen en vakbekwaamheid ontstaat, dus niet van 'het is maar bso en tso'. Ik denk dat ook de leerkrachten en directies van die scholen opnieuw die trots moeten kunnen uitdragen. De figuur van de gastleraar en de zijinstromers moeten we niet alleen om het lerarentekort op te vangen in de markt kunnen

zetten, maar ook om die technische profielen sterker te maken. Ik denk dat we daar nog op kunnen inzetten.

Ik weet dat u werkt aan de minimumdoelen voor het basisonderwijs. Ik denk dat dat ook een plaats is waar we leerlingen nog meer warm kunnen maken. We zijn in de vorige legislatuur naar Denemarken geweest, bij LEGO Education. Ik heb ook een aantal scholen in Vlaanderen bezocht daarrond. Ik zie daar heel mooie zaken om het technisch nadenken bij leerlingen te ontwikkelen. Ik denk dat we daar ook nog stappen kunnen zetten, ook op het vlak van pedagogiek via Leerpunt. Wordt er ook daarvoor nog in een aparte lijn voorzien?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik ken het woord 'powwow' niet. Het is geen West-Vlaams. Het betekent 'met veel toeters en bellen' veronderstel ik, een groot spektakel, maar ik weet het niet. Ik spreek dan met andere mensen op het terrein of andere onderwijsverstrekkers, denk ik, want daar is er wel de vraag om samen te zitten, om na te denken over hoe we het technisch en beroepssecundair onderwijs toch kunnen versterken. Dat is dus niet zomaar uit de lucht gegrepen. Ik vraag nog eens om daar toch wel over na te denken, en om dat niet zomaar in de wind te slaan.

Dit zijn de concrete vragen die ik dan krijg. Van waar komt die 21 miljoen euro extra? Is dat echt extra? Is dat nieuw beleid? De talentcenters hebben we hier ook al besproken en die staan er ook tussen. De capaciteitstekorten binnen 1B hebben we hier ook al besproken. Wat de materiaalintensieve opleidingen betreft, in hoeverre komt er extra geld bij de regionale technologische centra? In hoeverre komt er extra geld bij? Dat hoor ik dus graag.

Ik leg ook graag de link met het versterken van het arbeidsmarktgerichte aanbod en de dubbele finaliteit. Op het vlak van methodieken en didactiek die echt werken, hebben we Leerpunt. Ik hoor ook graag hoe daarin wordt geïnvesteerd, of er daarvoor ook middelen worden vrijgemaakt, om leerkrachten in die richtingen handvaten te geven en sterker te maken. Zeker ook wat het opleiden van mensen die lesgeven in die richtingen betreft, denk ik dat we dat ook alle aandacht mogen geven.

Er wordt verwezen naar de gastleraar, maar ik wil vooral ook sterke mensen hebben die op vaste basis leerkracht zijn in de klas. Daarover horen we toch wel dat er voor zijinstromers de nodige didactiek is, om de mensen die perfect weten hoe ze met het technisch onderwijs aan de slag moeten gaan, maar die misschien nog wel ondersteuning nodig hebben op het vlak van het aanleren van die specifieke eindtermen, te ondersteunen. Ik denk dat u niet echt bent ingegaan op de ongekwalificeerde uitstroom van de meest kwetsbare leerlingen. Want dat is natuurlijk ook wel iets wat meegenomen moet worden, denk ik.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, dit is wat mij betreft vooral weer een plan 'op zijn Weyts'. Het zijn wat ideeën bij elkaar gegooid, op het einde van de legislatuur, om vooral het signaal te geven dat u er wel mee bezig bent, maar er is geen visie op de fundamentele problemen die ervoor zorgen dat er vandaag veel te veel jongeren helaas een negatieve keuze maken voor een technische of beroepsopleiding, op het einde van een parcours van teleurstelling en frustratie.

Met alle respect, die talentcenters – we hebben die discussie al eens gevoerd – zijn een project, maar zijn geen beleid. Je bereikt daar niet alle leerlingen mee. Ik ben er ook absoluut van overtuigd dat discipline en structuur belangrijk zijn,

maar SODApplus is een project. Dat is geen beleid. Daar bereik je niet alle leerlingen mee.

Duaal leren, daar is heel veel geld naartoe gegaan. Daar mag heel veel hoerastemming over gecreëerd worden, maar het is nog altijd een teleurstelling. De inkanteling van het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso), de ondoordachte inkanteling van het dbso, zorgt ervoor dat u ongekwalificeerde uitstroom aan het organiseren bent. Het zet eigenlijk ook de geloofwaardigheid van heel het duaal leren onder druk. Dat is wat ik hoor op het terrein. Het is goed dat je wilt werken aan een betere samenwerking met de bedrijven, maar we staan op dat vlak nog nergens. Als ik scholen en bedrijven bezoek, zeggen ze nog altijd dat ze er niet aan meedoen. Het sop is de kolen niet waard.

Extra geld in infrastructuur is goed, maar inderdaad, dat gaat naar VR-brillen. De fundamentele vraag is: welke aandacht is er in de eindtermen basisonderwijs voor technische en praktische vaardigheden? Op dat vlak moet de horizon van leerlingen worden verbreed en daarbij moeten ze voelen dat er ook andere talenten zijn die gewaardeerd worden.

Wat gebeurt er in ons basisonderwijs rond studiekeuzetrajecten? Want laat ons eerlijk zijn: wie maakt de keuze voor de school? Het zijn niet de leerlingen, het zijn de ouders. Je moet met ouders aan de slag gaan. Je moet met hen een traject afleggen tijdens oudercontacten, en als er een ongelooflijk praktisch talent is bij hun kind, moet je vragen om na te denken over een goede technische of beroepsopleiding.

Wat met de B-stroom? Wat is uw visie op de B-stroom? We zien dat aandeel stijgen. Er zijn kinderen die vandaag zelfs de eindtermen basisonderwijs niet halen. Is het een remediëeringsjaar, zijn het twee remediëeringsjaren, of is het een voorbereidingstraject voor een technische of beroepsopleiding?

Hoe ziet u de opleiding van praktijkleerkrachten? Hoe gaan we daarop inspelen? Dat zijn de cruciale vragen. Dat zijn de vragen die je moet stellen, als je wilt dat leerlingen een positieve keuze maken voor een technische of beroepsopleiding. Maar daar heb ik in dit actieplan weer geen antwoord op gehoord.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel voor de constructieve noot en bijdragen van de laatste spreker. U zegt maar wat. U zegt dat ik met een gefundeerde beleidsvisie moet komen met drie pijlers: positieve toeleiding, vervolgens operationalisering en talentcenters zijn operationalisering. Dat zijn instrumenten, mogelijkheden, om die beleidsvisie te concretiseren, waarbij we ervoor zorgen dat die wordt uitgerold met extra middelen in alle Vlaamse provincies.

Ik hoop dat dat een opstapje is naar meer, ik zou zelfs graag een mobiele toepassing hebben, zoals we doen met SportKompas: in plaats van de school gaat de toepassing zich verplaatsen. We moeten daarvoor eerst heel dat instrumentarium mobiel maken. Het is een uitgebreide set van testinstrumenten. Dat zou idealiter de volgende stap zijn, dat we dat kunnen aanbieden aan alle scholen door ter plaatse te gaan. De berg die naar Mozes gaat in plaats van Mozes naar de berg. Dat is pijler één.

Het tweede is het aantrekkelijker maken van het aanbod van die opleidingen, net om vervroegde schooluitval te verhinderen. Door de nieuwste technieken en materialen te introduceren en via de notie van de gastleraar kunnen mensen uit de praktijk, die vandaag nog met hun twee voeten in het betrokken beroep staan, lesgeven. Zo maken we het zelfs mogelijk dat bedrijven hun werknemers ter be-

schikking kunnen stellen aan de scholen en via die weg kunnen investeren in de opleiding van werknemers van de toekomst.

De derde pijler is een betere matchmaking tussen scholen en bedrijven.

Dat is een duidelijke visie, misschien niet de uwe. Ik heb in al uw tussenkomsten niet bepaald kunnen ontwaren wat uw visie dan wel moge wezen.

Verschillende voorbeelden die worden aangehaald, zijn natuurlijk elementen van uitvoering, ook als het gaat over SODAplus, een project ter uitvoering en operationalisering van de beleidsvisie. Het is goed werk leveren op het terrein in functie van attitudes, zelfbewustzijn, enige fierheid over de opleiding, want vergis u niet, zelfs stoere of mondige leerlingen verbergen wat hun onzekerheid. Ook op dat vlak rollen we zeer goede maatregelen uit.

Die 10 miljoen euro zijn extra middelen voor materiaalintensieve opleidingen, voor de regionale technologische centra en voor de uitbouw van het netwerk van talentcenters. Het is misschien wel zo dat die 21 miljoen euro, niettegenstaande dat we het plan samen hebben voorgesteld, enkel extra onderwijsmiddelen zijn. Vanuit Werk zijn geen middelen geïnvesteerd in dit plan, van Onderwijs is het onmiskenbaar een extra inspanning boven op alle budgettaire inspanningen die we al gedaan hebben.

U hebt gelijk wat betreft het basisonderwijs: we moeten het zaadje zo vroeg mogelijk planten. Net daarom focussen we bij de ontwikkeling van de minimumdoelen voor het basisonderwijs niet enkel op de essentie Nederlands en wiskunde; ook techniek zal een rol hebben en worden meegenomen om leerlingen daar zo vroeg mogelijk van te laten proeven. Nog beter zou zijn dat we vervolgens alleen de eerste graad positief kunnen toeleiden op grond van de talenten die we detecteren. Alleen heeft men spijtig genoeg in het verleden andere keuzes gemaakt en is men uitgegaan van die brede eerste graad. Als men de betrokken architecten had laten doen, was er ook een brede tweede graad gekomen. Ik herinner me de discussies nog heel levendig. Pas in de laatste twee jaren zou men gaan specialiseren en verder iedereen samen en gelijk, de egalitaire school, net zoals de egalitaire samenleving. Goed, we hebben dat gelukkig kunnen verhinderen. Au fond heeft men natuurlijk misschien wel gelijk dat het concept van een brede eerste graad misschien ook wel aan herziening toe is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Heel wat elementen komen hier naar boven. Ik dacht even dat projecten geen beleid zijn. Ik dacht, ik ga eens zoeken op 'Frank Vandenbroucke' en 'project'. Dat levert mij direct 46.500 hits op. Ik ben dan eens gaan kijken naar alle projecten van Frank Vandenbroucke. Ik zal het aan de federale collega's meegeven. Ik zou ze kunnen beginnen op te sommen ... *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

... maar ik durf Frank Vandenbroucke niet te verdenken van geen beleid te voeren.

Zoals de minister het heeft gezegd, krijg je uiteraard een operationalisering van het beleid. Minister, ik stel voor dat we het woord 'project' niet meer gebruiken en dat we vanaf nu spreken over operationalisering van de beleidsvisie. Dan is dat in dezen meteen ook opgelost. Maar dit terzijde, collega's, want voor mij is deze vraag te belangrijk.

Collega Goeman, alleen maar zeggen wat niet kan, maar dan niet kunnen zeggen wat wel kan ... Dat doet u nooit, ook in het verleden niet. Wel, voor ons is het wel duidelijk. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Eén, talentcenters leiden toe tot het niveau dat gepast is. Twee, techniek is inderdaad belangrijk om mee te nemen, zoals de minister heeft aangegeven. Drie – en dat is iets wat hier nog niet is gezegd –, onder de noemer 'iedereen gelijk' krijg ik op debatten de vraag dat iedereen naar de hogeschool moet of naar de unief. Ja, als je dat uitgeeft vanuit de maatschappij, als je dat uitgeeft vanuit bepaalde partijen hier, dan zeg je aan ouders ook om niet voor tso en bso te kiezen. Dan zeg je dat je naar de hogeschool of de unief moet. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Collega's, ik hoor het rumoer hier achter mij. Dat is inderdaad ambetant, want je hebt geen alternatief.

Uw eigen voormalige minister van Onderwijs, die nu in de Federale Regering zit, doet niet anders dan projecten en u komt tot de constatactie dat u inderdaad zelf het tso en het bso de grond inpraat door te zeggen dat iedereen naar de unief en de hogeschool wil. 'It hurts', ik weet het, ik zal het in het Engels zeggen, maar je moet toch weten wat je wilt. Dus, minister, ik denk dat we op dat vlak inderdaad op een belangrijke weg zijn ... *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Mevrouw Goeman, gaat het? Ik zou echt aanraden ... Ik zal misschien eens moeten zeggen, wat er in de hervorming van het secundair onderwijs op tafel heeft gelegen. Uw partij was absoluut voorstander van niet alleen een brede eerste graad, maar een brede tweede graad. Dat was uw partijstandpunt. Men ging pas naar een koksschool kunnen gaan in het vijfde middelbaar. U ging pas na ... *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Ja maar, we zijn nu bezig met het tso en het bso. Mevrouw Goeman, dat is nog niet zo lang geleden en we zijn daar nu nog een aantal zaken van aan het opkuisen. Ik voel bij u dat het echt lastig zit.

Collega's, ik ga nog twee zaken aanhalen.

Ten eerste denk ik dat er ook in het ruimere maatschappelijke veld – en dat is een oproep die ik echt wil doen – nog meer aandacht moet zijn voor het tso en het bso, aan vakbekwaamheid. Ik wijs daar naar quizzen, collega's. Quizzen, ook als televisieprogramma's, gaan dikwijls over kennis, maar praktische kennis zit daar bijna nooit in. De slimste mens van Vlaanderen is niet iemand die een gasaansluiting kan doen. De slimste mens van Vlaanderen is niet iemand die parket kan leggen. Dat zit daar niet in, in alle quizzen die u nu wellicht in voorbereiding van de verkiezingen doet. Het aantal praktische opstellingen, praktische oefeningen, het met een dubbele kam verlijmen van een tegel, dat zit daar allemaal niet in en dus is die kennis ook niet belangrijk. Dat is dus toch een oproep, maatschappelijk, die ik wil meegeven.

Twee, als er dan inderdaad belangrijke zaken zijn waar sectoren leerlingen in het middelpunt zetten: vanuit Volta, ik ben daar geweest, het is een mooi project om leerlingen Elektriciteit trots te laten zijn. Maar dan kwam er vanuit een bepaalde koepel het signaal dat ze niet wilden dat hun scholen daaraan deelnamen, omdat dat een soort van wedstrijd was, en dat kon niet. Dat was te 'high-level'. Laat sectoren die positief en maximaal willen inzetten op het tso en het bso, die dat signaal willen geven, dat alsjeblieft ook laten uitrollen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Collega's, ik wil gewoon starten met een pluim te geven aan alle leerkrachten die het beste van zichzelf geven op het terrein, die de lat hoog leggen, ook in de arbeidsmarktfinaliteit en de dubbele finaliteit. Leerkrachten die elke dag nadenken hoe ze die lessen aantrekkelijk kunnen maken, of dat nu met een enkele of een dubbele kam is, of wat ook van technieken men

moet gebruiken. Ik denk dat we die waardering best ook hier uitspreken, want eerlijk, minister: toen ik het plan voor de eerste keer zag en ik er met het terrein over sprak, miste men toch wat ambitie. Men miste toch wat die lat hoger.

Een aantal projecten worden meegenomen. Collega Daniëls spreekt over operationalisering van de beleidsvisie. Als de visie dan is dat we werken aan een betere toeleiding, dat we het aanbod sterker maken of dat we ervoor zorgen dat de link tussen scholen en bedrijven beter is, dan zijn dat er drie. Maar ik denk dat we echt wel werk moeten maken van een groter geheel, van een pact dat we sluiten met het onderwijsveld, met het afnemend veld. Ik denk eerlijk gezegd dat er ook wel kleine initiatieven kunnen bestaan met lokale besturen, waar er initiatieven zijn met lokale bedrijven en scholen. Die kunnen de perfecte matchmaker zijn om alles te realiseren, maar persoonlijk vind ik dat de lat daar wat hoger mocht liggen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over onderwijs aan jonge kinderen – 1414 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Om toekomstige pistes voor het onderwijs aan jonge kinderen te verkennen, ging de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) een tijdje geleden in dialoog met een diversiteit aan onderzoekers die specifieke expertise in onderwijs en/of opvang van jonge kinderen hebben. Dat resulteerde eerder al in een publicatie van een strategische verkenning als onderbouwd kader voor debat binnen en buiten de Vlor en toekomstig beleidswerk.

Recent formuleerde de Vlaamse Onderwijsraad daaruit vijf fundamenteën voor goed onderwijs aan jonge kinderen. Die fundamenteën zijn een bredere toegang, de integratie van leren, zorgen en spelen, warme en zachte overgangen, een krachtige taalleeromgeving en het aanzetten tot een wederkerig partnerschap tussen school en ouders. De raad ziet deze fundamenteën als de basis voor een coherent beleid voor onderwijs aan jonge kinderen.

De Vlor spreekt over een kunstmatige scheiding tussen het kleuteronderwijs en lager onderwijs. "We hebben nood aan zachte, warme overgangen, tussen kleuter en lager en ook tussen kinderopvang en school. Onderwijs aan onze jongste kinderen moet breed toegankelijk zijn en zorgen, leren en spelen integreren," zegt algemeen secretaris Leen Van Heurck. "We hebben nood aan een krachtige taalleeromgeving en een sterk wederkerig partnerschap tussen ouders en school."

Opvallend daarbij is ook de vraag van de Vlor naar meer kinderverzorgers en zorgleerkrachten in de klas zodat die de leraar beter kunnen ondersteunen. De Vlor wil het basisonderwijs tot slot op korte termijn ook ondersteunen via meer overleg en professionalisering en directeurs zonder lesopdracht. Hierbij heb ik de volgende vragen, minister.

Hoe kijkt u naar het advies van de Vlor?

Wat zijn de tussentijdse resultaten van de pilootprojecten Doorgaande Lijn die nog tot eind dit jaar lopen?

Welke maatregelen zult u nemen om scholen nog beter te ondersteunen in het uitbouwen van ouderparticipatie?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik deel natuurlijk het uitgangspunt van het Vlor-advies: een krachtige start op school voor alle kinderen. De Vlor spreekt zich ook uit voor een maximale ambitie en dat is net een van de pijlers van het beleid dat we gestalte hebben gegeven.

Dat was er, ten eerste, op gericht ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk kinderen naar school komen. De Vlor formuleert op dit vlak terecht een brede toegang als eerste fundament voor goed onderwijs aan jonge kinderen. We hebben een sterk uitgebouwd kleuteronderwijs, dat is een rijkdom, en de meeste kinderen nemen er ook aan deel. In internationaal perspectief doen we het goed qua kleuterparticipatie. We hebben de leerplicht verlaagd en we zien dat mede daardoor in het schooljaar 2022-2023 82 procent van de 5-jarige kleuters meer dan 290 halve dagen effectief aanwezig was. Dat is een stijging van meer dan 5 procent ten opzichte van het schooljaar voordien. Alles kan beter, maar ook daar zitten we redelijk goed. De aanpak kan nog doortastender. Ik ben er, zoals u weet, voorstander van om de leerplicht verder te verlagen naar 3 jaar. Daarmee versterken we het traject en de weg die we nu zijn ingeslagen.

Het advies verwijst vervolgens naar de integratie van zorg, leren en spelen. Om dat te realiseren zijn er handen in de klas en middelen nodig. Daar hebben we voor gezorgd. In het schooljaar 2019-2020 hebben we de werkingsmiddelen voor het kleuteronderwijs met 71 miljoen euro verhoogd, dat zijn recurrente middelen. Sinds 1 september 2021 zijn de uren voor kinderverzorging opgetrokken, wat resulteerde in een financiële injectie met recurrente middelen van 23 miljoen euro per jaar. Dat staat ongeveer gelijk met 550 – 535 om precies te zijn – nieuwe voltijdse equivalenten kinderverzorgers. We voorzien ook 23 miljoen euro extra voor zorgondersteuners. Ook daarmee komen we tegemoet aan de vraag van de Vlor naar meer ondersteuning voor de leerkracht.

In het derde uitgangspunt pleit de Vlor voor zachte en warme overgangen. Om dat te onderzoeken heb ik samen met collega Crevits de pilootprojecten van de Doorgaande Lijn mogelijk gemaakt – dat krijgt vandaag ook aandacht. Wat betreft de tussentijdse resultaten daarvan: de stuurgroep volgt de ontwikkelingen op. Dat alles zal in december resulteren in een eindrapport met beschrijvingen van praktijkmodellen en beleidsaanbevelingen. Ik ga ervan uit dat we uit dit project een aantal praktische en organisatorische conclusies kunnen trekken. Maar ik wil natuurlijk dat onze kleuteronderwijzers, onderwijzers blijven. De doelstelling van kleuteronderwijs is onderwijs zodat we alle kinderen maximale kansen kunnen bieden. Ik vind dat kinderopvang ook de opdracht heeft om kinderen voor te bereiden op dat onderwijs.

We zetten vanzelfsprekend heel sterk in – dat weet u – op Nederlands in deze regeerperiode. Ook de Vlor pleit in de vierde aanbeveling voor een krachtige taal-leeromgeving. En inderdaad, als we de jongste kinderen geen ondersteuning en remediëring Nederlands aanbieden, dan hypothekeert dit natuurlijk hun hele schoolloopbaan en finaal ook hun kansen op de arbeidsmarkt. Daarom zijn er in de derde kleuterklas de KOALA-screening (Kleuteronderwijs Luistervaardigheid) en de daaraan gekoppelde taalintegratietrajecten, die zijn we gestart. We deden hiervoor opnieuw een extra injectie van 12 miljoen euro. Vanaf dit jaar voorzien we ook extra werkingsbudgetten voor scholen in het lager- en het secundair onderwijs die de voorbije drie schooljaren minstens één keer meer dan 50 procent leerlingen met een andere thuistaal dan het Nederlands hadden. Ook daar hebben we 20 miljoen euro extra voorzien. Dat komt neer op ongeveer 250 euro

extra werkingsbudget per leerling. Scholen kunnen dat naar eigen inzichten inzetten, wel met als doelstelling taalintegratietraject.

Wat de vijfde en laatste voorwaarde betreft, kan ik alleen maar onderschrijven hoe cruciaal een sterk partnerschap tussen school en ouders is voor de onderwijsloopbaan van leerlingen in het algemeen, en specifiek van jonge kinderen natuurlijk. De betrokkenheid van ouders is daarom cruciaal. Dat krijgt gestalte in de vorm van een overeenkomst met de ouderkoepelvereniging. Een van de doelstellingen van de nieuwe beheersovereenkomst die ik met hen heb gesloten, is net het versterken van de ouderbetrokkenheid, de participatie.

De Vlor pleit voor wederkerigheid in het partnerschap tussen school en ouders. Dit betekent voor mij dat ook de ouders een belangrijke verantwoordelijkheid hebben, dat weet u. Ik wil absoluut op dat elan doorgaan, spijtig genoeg niet altijd met een wortel, soms zal ook een stok nodig zijn om sommige ouders ertoe te bewegen hun verantwoordelijkheid op te nemen. We moeten als samenleving een signaal geven dat we er geen genoeg mee nemen wanneer ouders hun verantwoordelijkheid ontlopen, dat wanneer zij hun kinderen onderwijskansen, toekomstkansen ontnemen, we dat niet zomaar blauwblauw mogen laten, maar dat we dan moeten optreden en bepaalde financiële voordelen die de betrokken ouders genieten, in vraag mogen stellen. Ik vind dat we dat zeker mogen doen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel, minister. Ik start hier ook met de goede kleuterparticipatie nog even in de kijker te zetten. We mogen daar vanuit Vlaanderen trots op zijn, andere landen kijken er met grote ogen naar. Het is de bedoeling van het traject Doorgaande Lijn om net op zoek te gaan naar de drempels in de huidige regelgeving om de kunstmatige scheiding die er soms is tussen het kleuteronderwijs en het lager onderwijs en de kinderopvang en het schoolgaan, te overbruggen en te zoeken naar de noodzakelijke voorwaarden die we moeten creëren om die overgangen goed te realiseren.

Bij de trajecten die ik in de Westhoek opvolg, spreekt men allen over de regelluwte die nodig is, dat er te veel regels zijn die de structuren opleggen, die opleggen hoe men onderwijs moet organiseren. Minister, bent u bereid om daar effectief lessen uit te trekken en waar mogelijk eventueel ook regelluwte toe te passen?

Ik verwijs ook graag naar Leerpunt in dezen want ook daar moeten we aandacht hebben voor het wetenschappelijk verhaal, voor de methodieken en de didactiek die het kleuteronderwijs kunnen ondersteunen. U hebt gelijk: het kleuteronderwijs is onderwijs, maar we weten ook dat er op een niet zo schoolse, didactische manier zoals in het lager of het secundair onderwijs wordt omgegaan. Dat is ook maar best. Het is heel goed dat men rekening houdt met het ontwikkelingstempo van kleuters. Dat kan heel verschillend zijn. Daarom werken we ook met ontwikkelingsdoelen. Zet Leerpunt zich ook specifiek in voor dat kleuteronderwijs?

Minister, wat ouderparticipatie betreft: u zou moeten weten dat ik graag had gehoord dat er zal moeten worden ingezet op brugfiguren die de link maken tussen school en ouders want er zijn inderdaad ouderverenigingen, maar we weten dat de meest kwetsbare ouders net niet diegenen zijn die in de ouderverenigingen postjes opnemen. Alle begrip daarvoor, maar we moeten net aanklampend werken en dat kunnen brugfiguren. Opnieuw stel ik dus de vraag: kan er ruimte worden gemaakt om die brugfiguren ook aan het werk te zetten?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Met een goede start in het leven kan niet vroeg genoeg begonnen worden; ik denk dat we het daarover allemaal eens zijn. Ook met Vooruit zijn we absoluut overtuigd van het concept van doorlopende leerlijnen, van een zachte overgang tussen kinderopvang en kleuteronderwijs, van het feit dat kinderen spelenderwijs en ook in de zorg al heel veel kunnen leren, motorisch en cognitief maar zeker ook op het vlak van taal. Dat is trouwens de reden waarom wij pleiten voor een 'minister van het Kind' en het onderbrengen van kinderopvang en onderwijs in hetzelfde departement.

Mevrouw Vandromme en collega's, ik hoor in de theorie dus heel veel overeenstemming. De praktijk is echter helemaal anders. Want het aantal plaatsen in de kinderopvang is tijdens deze legislatuur gedaald. Dat komt natuurlijk doordat de werkdruk in onze crèches veel te hoog is. Hoe zou je zelf zijn? Mensen stoppen omdat negen kinderen voor één begeleider gewoon te veel is. Hoe kun je zo in godsnaam tijd maken om boekjes voor te lezen en individueel met kinderen aan taal te werken?

Ik hoor wel graag spreken over zaken als ouderbetrokkenheid, maar de waarheid is dat deze regering ouders tegen elkaar opzet. Door de nieuwe voorrangsregels die ingevoerd werden, worden werkende ouders en niet-werkende ouders tegen elkaar opgezet en wordt het moeilijker gemaakt om naar de crèche te gaan, in de eerste plaats – laten we eerlijk zijn – vaak voor kinderen die net het meest baat hebben bij taalstimulering daar.

Er werd hier gesproken over meer kinderbegeleiders in de kleuterklas. Dat vind ik een zeer goed idee. Ik ben blij dat daar extra budget voor vrijgemaakt is. Wat gebeurt er echter in de praktijk? Die kinderbegeleiders worden weggetrokken uit de crèches. We weten ook dat er een lerarentekort is, waardoor ze in de praktijk voor de klas staan in het kleuteronderwijs, zonder de juiste opleiding.

Ik hoor het jullie allemaal graag zeggen, ik hoor vele mooie woorden, zoals een betere samenwerking. We zijn daar in theorie allemaal voor, maar de realiteit ziet er onder deze regering wel veel minder mooi uit. De waarheid is gewoon: als je wilt dat elk kind een eerlijke kans krijgt van bij het begin, dan moet je investeren, en eerst investeren in die eerste jaren. Dat is onder deze regering gewoon veel te weinig gebeurd.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik hoor u graag pleiten voor ouderlijke verantwoordelijkheid. Ik denk dat iedereen voor verantwoordelijke ouders is. Maar u moet de realiteit toch wel onder ogen zien: soms lukt het gewoon niet voor ouders om te doen wat ze zouden moeten doen. Dat heeft tal van redenen: onaanpaste werkschema's, ziekte, moeilijke echtscheidingssituaties, zorg voor hun eigen ouders enzovoort. Ik zou dus toch graag van u vernemen wat u daar precies mee bedoelt.

Een tweede vraag die ik wil stellen, sluit voor een stuk aan bij die van mevrouw Vandromme. Als we ouders écht willen betrekken, waarvan we vandaag zien dat het moeilijk loopt, dan denk ik dat we daar extra op moeten inzetten, op een of andere manier. Hebt u daarvoor een plan? We zijn een paar keer op bezoek geweest in het buitenland. In landen waar het goed werkt om ouders te betrekken, ook kwetsbare ouders, hebben we bijvoorbeeld gezien dat men inzet op 'liaisons', op brugfiguren tussen school en ouders. Mijn vraag is dus wat u wilt doen om die ouders beter en hartelijker te betrekken bij de school. Vindt u die brugfiguren een interessante piste en wilt u daarvoor bijkomende middelen voorzien?

Karolien Grosemans (N-VA): Ik kom zelf ook kort tussen. Minister, er werden de voorbije jaren heel wat zijinstromers aangetrokken in het onderwijs. In welke

mate stromen zij in in het kleuteronderwijs? Blijven ze ook in het kleuteronderwijs?

De Vlor uit heel wat bezorgdheden over de nieuwe onderwijsdoelen voor het basisonderwijs. Kunt u al iets zeggen over de ontwikkeling van deze eindtermen? Zal de planning om die nieuwe onderwijsdoelen in te laten gaan op 1 september 2025 behaald worden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de minimumdoelen voor het basisonderwijs betreft, is voor mij het allerbelangrijkste de kwaliteit van het opgeleverde resultaat, veeleer dan de timing. Dat is ook de duidelijke boodschap die ik heb meegegeven bij de ontwikkeling van de minimumdoelen. Ik heb daarbij ook gevraagd om prioriteit te besteden aan de essentie, namelijk Nederlands en wiskunde, en de minimumdoelen zo te formuleren dat minstens de helft van de lestijd wordt gespendeerd aan die domeinen. We zullen zien wat dat oplevert, maar die werkzaamheden verlopen vooralsnog in een, wat mij betreft alleszins, gunstige richting.

Ten tweede is er de vraag naar bijkomende bevoegdheid voor Leerpunt. Ik ben blij dat dat altijd wordt gevraagd. Leerpunt is nog maar net gestart. We hebben dat een serieus budget en verantwoordelijkheden gegeven. Ik sluit absoluut niet uit dat focus op kleuteronderwijs ook bij Leerpunt wordt meegenomen als aandachtspunt, maar vooralsnog denk ik dat men eerst de opstart goed moet doen en de basisfunctie en basisdoelstelling moet behartigen, namelijk ervoor zorgen dat we vooral de didactische methodieken die hun deugdelijkheid hebben bewezen, gaan communiceren richting de scholen en dat scholen die twijfelen om deze of gene methode te hanteren, zich eerst naar Leerpunt richten, om te bekijken wat de baten en de kosten van deze of gene didactische methodiek zijn.

Dan kom ik bij de brugfiguren, mevrouw Vandromme. Ik sta daar absoluut niet afkerig tegenover. Ik denk dat het een goed idee zou zijn, mocht men daar vanuit het lokaal sociaal beleid mee werken. Als u natuurlijk vraagt of we daar onderwijsmiddelen voor moeten voorzien, denk ik van niet. Ik denk dat dat net moet voortvloeien vanuit een lokaal sociaal beleid, daar waar nodig. Ik veronderstel dat dat ook niet in elke lokaliteit nodig zal zijn, maar ik zie de meerwaarde daar wel van in. Alleen vind ik niet dat we daar onderwijscenten aan moeten spenderen, maar dat de middelen van het lokaal sociaal beleid of vanuit het welzijnsbeleid moeten komen.

Mevrouw Goeman, u verwacht deze commissie met de commissie Welzijn. Ik ben trouwens heel erg voorstander van de maatregelen die bijvoorbeeld inzake kinderopvang worden ingevoerd. Ik denk dat we dat met hand en tand kunnen verdedigen en dat we kunnen hardmaken dat als er wachtlijsten zijn, je voorrang geeft aan diegenen die werken. Het lijkt me nogal de evidentie zelve dat diegenen die werken, verhoudingsgewijs nog meer nood hebben aan kinderopvang, als je die keuze moet maken, dan ouders die niet werken en die dan misschien toch ook wat meer mogelijkheden hebben om zelf in te staan voor de opvang.

Als u zegt dat deze regering veel te weinig heeft geïnvesteerd, daag ik u uit om in de afgelopen Vlaamse Regeringen één regering te vinden die evenveel geïnvesteerd heeft in onderwijs en welzijn als deze regering. Ik daag u uit. Ik hoor graag het antwoord, welke regering dat dan zou zijn die meer heeft geïnvesteerd, ongetwijfeld met participatie van socialisten dan. Maar ik denk niet dat die bestaat. Ik weet zeker dat die niet bestaat. Deze regering heeft torenhoge bedragen, miljarden euro's, geïnvesteerd in zowel welzijn als in onderwijs. En daar mogen we best fier op zijn. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Het is goed dat de Vlor aandacht heeft voor het onderwijs voor onze jongste kinderen, want alle middelen die we investeren in onze jongsten, renderen later zoveel meer. Het is ook goed dat ze aandacht hebben voor de specificiteit van de jongere leerlingen en aandacht voor de warme overgang tussen kleuteronderwijs en opvang en het lager onderwijs.

In elk geval is het goed dat een aantal zaken onder de aandacht worden gebracht. Ik kijk uit naar wat de rapporten over de Doorgaande Lijn opleveren en hoe we daar de drempels in de huidige regelgeving kunnen aanduiden en de noodzakelijke voorwaarden vinden om die overgangen effectief zachter te maken. Ik hoop dat we dan ook akkoorden kunnen maken om die regels aan te passen en dat we ook middelen kunnen vrijmaken voor die brugfiguren. Want au fond, minister, liggen scholen en lokale besturen en zelfs ouders er niet wakker van vanwaar die middelen komen, zolang ze er maar zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de proeftuinen in het kader van de herwaardering van het lerarenambt – 1444 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel, voorzitter.

In september 2022 kregen 27 scholen in Vlaanderen groen licht om via tijdelijke projecten en in een regelluw kader – daar is het weer – ideeën uit te proberen om het lerarentekort aan te pakken. Hoewel het tijdspad voorafgaand aan de looptijd van de proeftuinen bijzonder kort was, bleek er toch heel wat enthousiasme in het onderwijsveld. Er is natuurlijk niet slechts één oplossing voor de uitdagingen in ons onderwijs, maar ondertussen wordt er wel reikhalzend uitgekeken naar wat er uit de proeftuinen komt. Daarom volgende vragen voor u, minister.

Hoe ver staat het met de uitvoering van de verschillende proeftuinen? Kreeg u ondertussen al feedback vanuit de projecten? Hoe worden deze proeftuinen gemonitord tijdens het verloop van hun traject?

Ziet u quickwins die, nog voor de proeftuinen afgelopen zijn, zouden kunnen worden geïmplementeerd in ons onderwijssysteem? Zo ja, dewelke?

In hoeverre wordt de onderwijsinspectie betrokken bij de acties die uitgerold worden?

Dank u.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dit is een van de paden die we bewandelen om de stellingenoerlog die in het kader van het sociaal overleg reeds lang bestond, te overstijgen. We stelden vast dat heel veel hervormingsvoorstellen die in het kader van het sociaal overleg op tafel werden gelegd, door andere partners onmiddellijk uit de lucht werden geschoten als onwerkbaar, ondoenbaar en contraproductief. Om die discussies te overstijgen heb ik voorgesteld om na te gaan wat in de praktijk werkt, in plaats van er theoretisch te blijven over discussiëren en voor-

en tegenargumenten te blijven verzinnen tegen deze of gene maatregel. Het leek me beter om het gewoon eens te gaan uittesten en eenieder die voorstander is van een maatregel, de kans te geven om die effectief in de praktijk te gaan toepassen via het Proeftuinendecreet. Dat laat toe dat je abstractie kunt maken van de bestaande regelgeving en eigenlijk een beetje je eigen ding kunt doen en je eigen inzichten qua onderwijsorganisatie in de praktijk kunt brengen. We zouden dan vervolgens gaan kijken wat werkt en wat niet.

Een 25-tal projecten zijn effectief gestart. Sommige projecten zijn niet gestart, omdat men van in het begin vaststelde dat wat men voorstelde in de praktijk, niet zo eenvoudig bleek of niet bleek te werken. Het is goed dat men meteen empirisch kon vaststellen dat wat er op papier goed uitzag, bij de concrete uitwerking niet zo eenvoudig was of niet de verhoopte resultaten opleverde.

Men is dus begonnen met een 25-tal projecten. Ze worden opgevolgd en geëvalueerd door een expertenpanel, met een eindevaluatie na het verstrijken van de proeftuinperiode. Daaruit volgt dan een rapport dat volgend jaar aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd. In dat rapport zullen natuurlijk ook beleidsaanbevelingen opgesomd staan over de wenselijkheid, de haalbaarheid en de budgettaire inpasbaarheid van de wijzigingen in de regelgeving die nodig zouden zijn om die proefprojecten voor eenieder mogelijk te maken. We moeten natuurlijk rekening houden met mogelijke knelpunten binnen de domeinen van de schoolorganisatie en het personeelsbeleid.

Daarnaast heb ik, om de resultaten van de proeftuinen grondig te evalueren en het expertenpanel te ondersteunen, mijn administratie gevraagd een opdracht uit te schrijven voor een wetenschappelijke evaluatie. Dat onderzoek is gegund aan de UGent, die daarvoor samenwerkt met IDEA Consult. Dat onderzoek is van start gegaan en de resultaten die relevant zijn voor het onderwijsbeleid, zullen ook volgend jaar worden opgeleverd.

Wat uw vraag over de inspectie betreft: de samenstelling van het expertenpanel bestaat uit afgevaardigden van de overheid, de administratie, de sociale partners en ook van de onderwijsinspectie. Die is dus wel effectief betrokken.

Het spreekt voor zich dat als de onderwijsinspectie een doorlichting van scholen uitvoert, dat ze dan ook extra aandacht besteedt aan scholen die participeren aan een proeftuin. Dat aspect wordt meegenomen.

Ik heb hen ook gevraagd om tussen september en december van vorig jaar een korte verkenningsronde te organiseren om een eerste idee te krijgen van de situatie in de proeftuinen. Die informatie zal gedeeld worden met de onderzoeksploeg van de UGent als bijkomende achtergrondinformatie.

Ik denk dat het wat voorbarig is om nu reeds conclusies te trekken uit de lopende proeftuinen. U zegt dat de periode van inschrijvingen voor sommigen te kort was, anderen zeggen dan weer dat het te lang op zich heeft laten wachten, en dat men er te laat mee is gestart. Dat heeft natuurlijk ook te maken met de coronaperiode, waar men toen net uitkwam. Maar goed, ik denk dat het gros van de proeftuinen werkt met een of meer afwijkingen op de regelgeving en zij zijn daar pas dit schooljaar effectief mee aan de slag gegaan.

De periode loopt echter tot en met volgend schooljaar. Ik zou daar dus nog geen resultaten of quick wins van kunnen vrijgeven. Ik denk dat dat echt wel wat te vroeg is, laat staan dat we nu al quick wins zouden gaan omzetten in generieke regels. Dat lijkt me wat te voorbarig. We kijken wel uit naar wat een en ander oplevert, zowel in de praktijk als op grond van de wetenschappelijke begeleiding en wetenschappelijke evaluatie.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, vanuit cd&v hebben wij eigenlijk al van het begin van deze legislatuur gevraagd naar een regelluwe context om het lerarentekort aan te pakken. We hebben inderdaad ook gevraagd om die proeftuinen op te zetten, om vanuit de werkvloer te leren welke mogelijke oplossingen er zijn. Er was inderdaad heel veel goesting op het terrein om de dingen vast te pakken en om de goede voorbeelden en ideeën die men had, ook uit te werken. Die regelluwe werkt.

Ik ben onlangs nog op bezoek geweest bij het BOOST-project (Begeleide Onderwijs Opleiding voor Starters) dat in West-Vlaanderen is opgezet in samenwerking met de lerarenopleiding van hogeschool VIVES. Daar stelde men eigenlijk vanuit de praktijk, in het project 'Leraar in opleiding' (LIO), vast dat heel veel startende leerkrachten uitvielen, omdat zij vanaf dag 1 in de klas moesten gaan staan, zonder enige opleiding, zonder enige vorm van begeleiding, en dat gecombineerd met de opleiding zelf. Men zag dat heel veel mensen die eigenlijk wel met hun hart voor het onderwijs kozen, moesten aangeven: "Dit lukt mij niet." Dat is dan wel een jammere zaak. Het BOOST-project zet daar net op in. Het grote probleem dat men daar heeft is dat er eigenlijk verwacht wordt dat mensen in het onderwijs stappen, maar zonder enige verloning, zonder enige back-up. Ik zie daar mensen die de opleiding volgen, zonder enig inkomen, en die toch zeggen: "Ik ga mijn hart volgen, ik ga het doen." Zij doen dat met heel veel enthousiasme. Dat zijn mensen die al een bacheloropleiding hebben en die dus al een goede bagage hebben. Zij zijn zeer welgekomen in de scholen die meewerken aan het project.

Mijn vraag is of we geen opleiding kunnen voorzien zoals bij de politie en in de zorg, waar mensen die de opleiding starten, ook effectief een soort vergoeding krijgen om gedurende die tijd toch ook een inkomen te hebben. Ik hoor graag of u bereid bent om dit alvast ook mee te nemen in het wetenschappelijk onderzoek, maar ook in de toekomst.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal niet vooruitlopen op de conclusies. Ik heb het project ter plaatse bezocht en er was inderdaad wel een leuke vibe. Anderzijds werd ik geconfronteerd met praktische problemen en obstakels die werden opgeworpen. Enkele mensen zijn vol overtuiging en enthousiasme aan de slag gegaan, goed begeleid. We zullen heel wat kunnen leren uit dat concrete project. Het zit wel op de goede sporen. Het lijkt mij wat voorbarig om er nu al conclusies uit te trekken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Ja, dan kijken we samen uit naar wat de proeftuinen opleveren, naar wat er uit de projecten komt en hoe we dat wat geleerd wordt, kunnen implementeren in ons onderwijssysteem. Ik blijf ervan overtuigd dat we de mooie projecten moeten koesteren en ook hier een pluim moeten geven aan wie er op het terrein mee aan de slag gaat.

De scholen die geconfronteerd worden met het lerarentekort halen nu het onderste uit de kan en proberen op die manier de leerkrachten aan hun school te binden. Dat werkt zeer goed. De lerarenopleiding in het BOOST-project zoekt uit hoe zij flexibeler kunnen werken. Ik hoop dat het project de kans krijgt om te groeien.

Minister Ben Weyts: Mag ik nog een klein puntje aanhalen, waarmee u mij misschien meer kunt helpen dan u denkt?

Een van de punten waarvan ik mij herinner dat het werd opgeworpen, is de problematiek van VDAB. Kandidaat-leerkrachten die zelf ontslag hadden genomen, kregen geen vergoeding van VDAB, terwijl anderen die hun ontslag hadden gekregen, wel een vergoeding kregen. Dat was een van de obstakels die werden opgeworpen. Dat situeert zich buiten mijn beleidsdomein. Misschien kunnen we proberen collega Brouns te overtuigen om dat toch mogelijk te maken, gezamenlijk, met vereende krachten.

Loes Vandromme (cd&v): Wel, minister, ik heb al heel wat contacten gehad. We zoeken uit of we het Vlaamse opleidingsverlof (VOF) mogelijk kunnen maken of daarin contacten kunnen leggen. Het Vlaamse opleidingskrediet kan een oplossing zijn.

De deelnemers aan de opleidingen zijn heel divers. De boodschap van VDAB is de volgende: eigenlijk moet Onderwijs de vraag stellen. Minister, u hebt de macht in handen, al beseft u het misschien nog niet. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Vanuit VDAB werd de vergelijking gemaakt met de zorg. In de zorg werd expliciet de vraag gesteld hoe ervoor kon worden gezorgd dat mensen die voor de opleiding kiezen, ook worden betaald. Blijkbaar is die stem vanuit Onderwijs nog niet goed doorgedrongen. Dat is de boodschap die ik kreeg. Ik denk dat het echt wel kan, als jullie gezamenlijk aan dezelfde poort trekken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.